

YAZARIN KALEMİNDEN ÇIKTIĞI GİBİ
SADELEŐTİRİLMEMİŐ - KISALTIMAMIŐ
O Ğ L A K K L A S İ K L E R İ

MAHMUT YESARİ
PERVİN ABLA

Çevrimyazı ve dipnotlar
Tamer Erdođan

“Muzaffer Bey bir cigara verir misiniz?”

“Nasıl Pervin! Sen cigara içiyor musun?”

Pervin uzun, koyu kumral kirpikli gözlerini kapadı, “Çok! Hem pek çok!” demek ister gibi başını salladı.

Hayretle ona bakıyordum.

“Ne vakitten beri?”

“Bir sene kadar oluyor.”

“Ne diyorsun?”

Benim şaşkın, gözlerimi açarak sorduğum bu sual pek tuhafına gitti. Başını geriye iterek, göğsü, omuzları sarsıla sarsıla kahkahalarla güldü. Ömrümde hiçbir kahkaha bu kadar acı, feci bir tınnetle¹ kulaklarımda akisler yapmamıştı. Bu kahkaha, hasta bir göğüsten çıkan müzmin, mariz² bir hırıltıyı andırıyordu.

Beyaz ince parmaklarını gözlerinde gezdirerek, “Oh! Beni çok güldürdünüz” dedi. “Gözlerimden yaş geldi.”

O zaman dikkat ettim, göz pınarlarında biriken habbecikler;³ içten gelen, neşeli bir kahkahanın toplayacağı yaşlara benzemiyordu. Onlar hakiki gözyaşlarıydı. Durdum. Fakat o, benim düşünmeme vakit bırakmadı:

“Hani cigara verecektiniz?”

“Affedersin, unuttum.”

---

1 Çınlamayla.

2 Hasta, hastalıklı.

3 Küçük ve yuvarlak şeyler.

Cebimden paketi çıkarırken, “Fakat benim cigaralarım serttir” dedim. “Bilmem, göğsüne dokunmaz mı?”

Dudak büktü: “Ehemmiyeti yok!”

Cigarasını lambaya tutuyordu. “Bu akşam aldirtmayı unuttum, müsaade ederseniz bütün cigaralarınızı alacağım” dedi.

“Rica ederim.”

Pervin, sükût etmeye karar vermiş bir tavırla, cigarasını, ince fildişi bir ağızlığa geçirmiş, derin nefeslerle içiyordu.

Israrın pek beyhude olacağını düşünerek, sadece onu seyretmeye başladım. Demek Pervin Abla da benim gibi dertli imiş!

Zaten bu gece talihsizliğim adım adım, dakika, saniye fevt etmeden¹ beni takip ediyor. Buraya ne maksatla gelmiştim, halbuki nelere tesadüf ediyorum.

İki gün evvel, Tünel’den çıkarken Pervin’in mektep arkadaşı Nükhet’e tesadüf etmiştim, beni görür görmez sol yanağını çukurlatarak gülmüştü.

“Nerelerdesiniz Muzaffer Bey? Yine kayıplara karıştınız.”

Kabahati yüzüne vurulmuş toy bir mektep çocuğu gibi cevap bulamıyor, kekeliyordum:

“Asıl görünmeyen sizsiniz Nükhet Hanım.”

“Mübalağa ediyorsunuz, hem sizden şikâyet eden yalnız ben değilim. Huriye Hanımefendi de size dargın!”

“Son zamanlarda büyük halama teşrif ediyor musunuz?”

---

1 Elden kaçırmadan, kaybetmeden.

“Hemen hemen gün aşırı gibi! Hatta bu perşembe Pervin’e söz verdim. Buluşacağız. Siz de gelir misiniz?”

Sağ kaşını kaldırıp sol gözünü kırparak çapkın, manalı bir gülüşle: “Muhakkak geliniz. Vahşilikten kurtulursunuz.”

“Bu fırsatı kaçırmayacağım Nükhet Hanım.”

“Bana müsaade, terziye uğrayacağım. Geç kalmayayım.”

Başını hafifçe eğerek süratle uzaklaşmıştı. Eğer o dakika yüzüme bir ayna tutulmuş olsaydı, kulaklarıma kadar kızardığımı görürdüm. Perşembe akşamı, eve uğramadan Kalamış yolunu tutmuştum. Köşkün kapısını çalarken dizlerim titriyor, damarlarımda sinsî ürpermeler doluyordu. Kapıyı Bayram Ağa açtı. Sordum:

“Ne var, ne yok Bayram Ağa?”

“Sağlık, güzellik beyim.”

“Misafir falan var mı?”

Bayram Ağa, kolunu gererek işaret etti, sonra başını hızlı hızlı salladı: “Eksik olmaz beyim, paşa efendinin misafirleri.”

Bu benim için en büyük tehlike haberi idi. Geniş taşlığın sağındaki harem kapısına doğru yürüdüm. Tam bu sırada eniştem Hüsrev Paşa haydarisinin¹ üzerine attığı samur boy kürkünün eteklerini sürüyerek, selamlık odasından çıkıyordu. Beni görür görmez nezleli sesiyle haykırdı:

“Sen İstanbul’da mıydın evlat? Ben ise seni taşrada falan zannediyordum.”

Benim cevabımı beklemeden elini dudaklarıma doğru uzattı: “Haydi elimi öp de barışalım.”

1 Bir tür yakasız, kolsuz hırka(sının).

Kendisiyle birlikte harem kapısına doğru ilerlediğimi görünce durdu. “İçerde misafirler var. Sen onların yanına git. Ben de şimdi gelirim.”

Cigara dumanları koca salonu bir sis gibi kaplamıştı. Yerden temennalar,¹ uzun cümleli elkaplar,² itinalı iltifatlardan sonra boynumu büktüm, kapıya yakın bir koltuğun kenarına iliştim. Eniştemin misafirlerini kısmen tanıyordum: Köşk komşusu Hacı Efdal Efendi, eniştemin valilikte gezdiği zamanlar mühürdarı olan Davud Bey, tavlacı Bahtiyar Molla! Daha da tanımadığım, kürklü, redingotlu, cübbeli bir sürü kibar dalkavuşu!

Ben, bu tufeyliler³ arasında, örümcek ağına düşmüş bir sinek gibi zerre zerre oluyordum. Buradan kurtulmak imkân, ihtimal haricinde idi. Eniştem, Bahtiyar Molla ile tavlaya başlamıştı. Bana “Sen avukatsın, hakem ol!” dediler.

Bu işkencenin yemek zamanına kadar devam edeceğini zannediyordum, fakat menhus⁴ tavla partisi uzadıkça uzuyordu. Bir ara eniştem kürkünü atarak koltuğa yaslandı, “Artık yoruldu” dedi. “Mâbadı⁵ yemekten sonraya.”

Sırf nezaketen yarım ağızla itiraz edenleri sahte bir hiddetle susturdu. “Yoo, ikrama itiraz olmaz. İşte şöyle an-cemaatin⁶ yemek yiyeceğiz.”

Sofradaki vaziyetim tavla hakemliğinden daha müşkül, daha can-hıraştı.⁷ Nasıl oldu da sinirden bayılma-

1 Sağ eli dizden aşağı indirip sonra yukarı kaldırarak ağza ve alına götürmek biçiminde verilen bir tür selam(lar).

2 Lakaplar, unvanlar.

3 Asalaklar.

4 Uğursuz.

5 Arkası, devamı.

6 Topluca, cemaat hâlinde.

7 Yürek paralayıcı.

dım. Sağımda Hacı Efdal Efendi, solumda vapurlarda ara sıra tesadüf ettiğim, tel tel seyrek sakallı, oyuk gözlü, kupkuru, soğuk bir mümeyyiz¹ bey oturmuştu. Hakikaten mümeyyiz mi, değil mi, bilmiyorum! Yalnız çatalı, bıçağı âdeta kalem tutar gibi tutuşu, önündeki havluyu tahriratlık kâğıt² katlar gibi bir katlayışı var ki, hayatta yalnız kırtasiyecilik³ için yaratılmış bir mahluk olduğunu zannetmemek mümkün değil. Meyve soyarken gözüm ilişmişti; bana, kalem yontuyor hissini verdi. Sağımdaki Hacı Efdal Efendi'nin geçirerek, besmele çekerek, ağzını şapırta şapırta on parmağıyla yemek yiyişi asabımı büsbütün hurdahaş etmişti.

Yemekten sonra, ameliyat masasından kalkmış bir hasta hâlsizliğiyle harem tarafına geçtim. Bana yol gösteren Ebru Kalfa:

“Paşa'fendi, sizi çok sever ama, siz vefasızsınız.”

“İşlerim var kalfacığım. Sen nasılsın bakalım?”

“Çok şükür beyciğim. Anneciğin de iyi ya inşallah!”

“İyi. Mahsus selamı var.”

Ebru Kalfa, ikinci bir suale başlamadan süratle ilave ettim. “Nükhet Hanım geldiler mi?”

Durdu, anlamamış gibi bakındı. “Hayır beyciğim. İçerde gelin hanımın misafirlerinden başka kimse yok!”

“Ya...”

Sofada büyük halam, gözlüğü gözünde, kollarını açmış beni bekliyordu. Odada Laika Hanımefendi misafirlerini bırakarak bana iltifat etti. Pervin Abla ile de

1 Bir dairede kâtiplerin yazılarını okuyup düzelten görevli.

2 Resmî dairelerce yapılan yazışmalarda kullanılan kâğıt.

3 Bürokrasi.

selamlaştık. Ben hâlâ etrafıma bakınarak Nükhet'in şeytanca bir oyun oynadığını zannediyor, ümidimi kırmıyordum. Saatin yelkovanlarına demir güller asılmış gibi dakikalar geçmiyordu.

Saat onda büyük halam, "Paşanın yanına gideyim. Ayaklarının tuğlası soğumuştur" dedi.

Biraz evvel odaya girip kapının yanındaki halıya çömelen Ebru Kalfa'nın bir çeyrek saat geçmeden başı göğsüne düşmüş, hafif hafif horlamaya başlamıştı.

Pervin, "Dadı, uyuyorsun, git, yat!" demeye mecbur oldu.

Pervin Abla ile baş başa kalmıştık. O, kanepenin kenarındaki yastığın püskülleriyle oynayarak susuyordu.

Nükhet acaba niçin gelmemiş, niye vaadinde durmamıştı? Saatlerden beri dudaklarımın ucunda titreyen bu suali, kalbimin bu en gizli sırrını, bir büyük hanım tavrıyla misafir ağırlayan uslu, sakın çocuğa sormaya korkuyordum.

Nükhet niçin benimle alay etmişti? Mademki gelmeyecekti, niye ümit vermişti? Eğer bana karşı lakaytsa, niçin benimle meşgul oluyordu? Dimağımın içinde birbirini kovalayan binlerce ihtimali vakit vakit mahvedip yeniden yaratarak dalgın, sersem düşünüyordum!

Hiç beklemediğim, ümit, ihtimal vermediğim bir hadise, Pervin'in benden cigara istemesi, dimağımı birden karıştırıyordu.

Pervin Abla cigara içsin! Bir dakika evvel bunu bana söylemiş olsalardı eminim ki saatlerce gülerdim. Sarı ipek yumağına benzeyen yuvarlak küçük başı, az soluk dudaklarıyla ve rengi dökülmüş eski bir levhayı¹ hatırlatan,

1 Tabloyu, resmi.

bütün hatları muntazam temiz, boyasız çehresiyle karşında duran Pervin Abla, arkadaşları gibi, bütün bizler gibi cigara içsin! Halbuki ben, o küçük, beyaz ellerin yalnız yüksük ve iğne için halk olduklarımı¹ zannederdim.

“Ne düşünüyorsunuz Muzaffer Bey?”

“Bir şey düşünmüyorum Pervin Abla! Sofrada eniştemin misafirleri beni serseme çevirdiler. İnanır mısın hâlâ kulaklarım zonkluyor.”

Cigarasının dumanını havaya üfledi, sonra dumanları eliyle dağıttı: “Bu gece Nükhet gelecekti.”

“Evet. Niçin gelmediler.”

Gözleri duvarda meçhul bir noktaya dalmıştı.

“Siz geleceğini biliyor muydunuz?”

“Şey... Geçen gün tesadüf etmişim. Söylediler de...”

Birden ayağa kalkmıştı: “Galiba siz de bu münasebetle akrabalarınızı hatırladınız?”

Kaşlarımı hafifçe çattım, sesime ciddi bir eda vererek, “Rica ederim, Pervin” dedim.

Pervin, beni dikkatle süzüyordu.

“Niçin gelmedi biliyor musunuz?”

“Hayır!”

Yeni yaktığı cigarayı tablada söndürürken:

“Ben de bilmiyorum. Belki siz bilirsiniz diye sordum.”

“Ya?”

Kapıya doğru yürüdü. “Bana müsaade eder misiniz! Biraz başım ağrıyor... Birkaç dakika yalnız kalacaksınız. Büyükanneme haber vereyim mi?”

“Konuşuyorduk.”

---

1 Yaratıldıklarını.

Güldü, asabi bir hareketle saçlarını düzelitti. “Evet, pek çok konuştuk... Hem bu akşam fazla sıkıldınız!”

Kapıdan yavaşça çıktı. Odanın ortasında, yalnız, uyuşuk bir hâlde duruyordum. Merdivenlerde Pervin’in ayak sesleri ağır ağır uzaklaştı. Biraz sonra bir oda kapısı kapandı. Sofadaki asma saatin tıkırtısı daha kuvvetle duyuluyordu. Ayaklarımın ucuna basarak aşağıya indim. Taşlıkta Gülemsal’e tesadüf ettim.

“Kızım, pardösümü getirir misin?”

“Büyük hanımefendi, sizin için, giderken haber verin, beni görsün, dediler.”

Ne eniştemi ne halamı, hiç kimseyi görmek istemiyordum. “Hayır, hayır, belki uyumuştur, rahatsız etmeyin.”

